

17. Про членів Наглядової ради Державного концерну «Укроборонпром»: Указ Президента України від 17.03.2014 № 309/2014 / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/309/2014>.

18. Про затвердження Статуту Державного концерну «Укроборонпром»: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 993 / Укроборонпром: офіційний веб-портал. 2017. URL: <http://ukroboronprom.com.ua/uk/pro-kontsern/dokumenty>.

19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015 / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.

20. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»: Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016 / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/92/2016/paran12#n12>.

21. Яременко В., Сліпущко О. Новий словник української мови. В 3-х т. Київ: Аконті. 2008. 928 с.

УДК 342.951:339.543 (477)

ІВАНОВ С.В.

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Статтю присвячено дослідженню категорії «механізм адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики», його дефініції, а також з'ясуванню особливостей та характерних ознак. Для формулювання авторського визначення цього поняття проаналізовано теоретичні напрацювання, які стосуються таких правових категорій, як «механізм», «правове регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання», «державна митна політика», досліджено їх правову природу і висловлено власні погляди на зміст та сутність. Надано авторське визначення механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики та виокремлено його особливості.

Ключові слова: митна політика, правове регулювання, механізм, митна справа, митні інтереси, національна безпека, зовнішньоекономічна діяльність.

Статья посвящена исследованию категории «механизм административно-правового регулирования в сфере государственной таможенной политики», его дефиниции, а также изучению особенностей и характерных признаков. Для формулировки авторского определения данного понятия проанализированы теоретические наработки, касающиеся таких правовых категорий, как «механизм», «правовое регулирование», «механизм административно-правового регулирования», «государственная таможенная политика», исследованы их правовая природа и высказаны собственные взгляды на содержание и сущность. Представлено авторское определение механизма административно-правового регулирования в сфере государственной таможенной политики и выделены его особенности.

Ключевые слова: таможенная политика, правовое регулирование, механизм, таможенное дело, таможенные интересы, национальная безопасность, внешнеэкономическая деятельность.

The article is devoted to the study of the category “mechanism of administrative and legal regulation in the field of state customs policy”, definition of its concept, as well as clarification of features and characteristics. For the formulation of the definition of this notion, the author analyzes theoretical developments related to such legal categories as “mechanism”, “legal regulation”, “mechanism of administrative-legal regulation”, “state customs policy”, their legal nature and his own views expressed on the content and essence.

Author’s definition of the mechanism of administrative-legal regulation in the field of state customs policy is given and its features are specified.

Key words: *customs policy, legal regulation, mechanism, customs, customs interests, national security, foreign economic activity.*

Постановка проблеми. Державна політика завжди виражає і становить певний суспільний інтерес, митна політика як складова її частина не є винятком. У формуванні митної політики виражаються інтереси держави та суспільства загалом (національні інтереси) та інтереси окремих фізичних та юридичних осіб [1, с. 28], а її ключовим стратегічним напрямом варто визнати забезпечення захисту національної безпеки країни в політичній, економічній, соціальній, екологічній сферах за допомогою розроблення та правового закріплення стратегії й тактики державних реформ у митній галузі.

Невипадково державна митна політика сучасними дослідниками визнається невіддільним складником суверенітету країни й обов’язковим чинником для налагодження міжнародних економічних, політичних і соціальних відносин. Так, на думку І. Івашук, митна політика виступає чи не єдиним реальним напрямом впливу держави як на внутрішні тенденції розвитку, так і на зовнішні. Разом із тим митна політика еволюціонує не відокремлено від соціально-економічної системи суспільства, а за допомогою реалізації її механізму країни можуть забезпечувати реалізацію основних напрямів «піраміди цивілізації». Такий підхід, як підкреслює дослідниця, демонструє орієнтацію України на інтеграційний аспект і є вкрай важливим для розуміння сутності митної політики, дає змогу трактувати митну політику як систему напрямів гармонізації та уніфікації інтересів країн у глобальному просторі для формування адекватного митного середовища, здатного підвищити ефективність торгових, фінансових, інформаційних та інших потоків зі збереженням інтересів стратегічних орієнтирів розвитку країн [2, с. 287].

Примітно, що серед пріоритетів подальшого підвищення дієздатності митної політики провідними фахівцями визначаються заходи, що спрямовані на розвиток вітчизняного імпорту, покращення рівня захисту національних інтересів держави з одночасним збалансованим впровадженням міжнародних вимог та стандартів, забезпечення впровадження в митних органах уніфікованих технологій митного контролю та митного оформлення, створення максимально сприятливого середовища для учасників зовнішньоекономічної діяльності, підвищення ефективності оперативного виявлення та протидії негативним явищам у середовищі зовнішньої торгівлі, удосконалення чинної податкової та тарифної політики України [3, с. 165].

Зі свого боку відзначимо, що особливого значення митна політика набуває на сучасному етапі розвитку держави, зокрема в умовах прискорених євроінтеграційних процесів, у зв’язку зі збільшенням масштабів зовнішньоекономічної діяльності в Україні, укріпленням міжнародного співробітництва, а також під впливом оновлення вітчизняного податкового та митного законодавства. Адже стрімке поєднання зовнішньоекономічної діяльності та укріплення міжнародних зв’язків України значно посилюють значення митної політики та потребують пошуку нових напрямів і засобів збільшення державної вигоди від її реалізації.

Більш того у світовій економіці відбуваються невідворотні зміни, які суттєво впливають на тенденції фінансового зростання і покращення основних складників суспільного життя у різних країнах, створюють бачення майбутнього тієї чи іншої національної економіки і формують єдиний європейський економічний простір. Урахування цих обставин є необхідною умовою проведення актуальних досліджень забезпечення митних інтересів держави та проведення результативної державної митної політики.

Аналіз останніх досліджень. Слід відзначити, що окремі аспекти проблематики формування та реалізації державної митної політики вивчали такі вчені у галузі адміністративного права, як: В. Авер’янов, О. Андрійко, О. Бандурка, О. Безпалова, І. Бережнюк, Ю. Битяк, В. Бойко, В. Вишневецький, О. Гребельник, О. Джафарова, А. Дубініна, С. Додін, Ю. Іщенко, Ф. Жорин,

І. Калетник, С. Ківалов, Т. Коломоєць, С. Коляда, В. Комзюк, Ю. Кунєв, С. Левченко, Н. Липовська, Т. Мацелик, В. Настюк, В. Науменко, Ю. Оніщик, П. Пашко, П. Пісний, А. Пилипенко, А. Полищук, Д. Приймаченко, В. Прусс, К. Сандровський, С. Сорокіна, О. Тодошак, В. Чабан, В. Ченцов, О. Федотов, С. Шатрава, Р. Шаповал та інші. Не применшуючи наукових здобутків зазначених учених, попри значний ступінь їх наукової розробки, все ж таки маловивченим та дослідженим залишається питання визначення механізму адміністративно-правового регулювання державної митної політики, окреслення його структурної моделі та з'ясування основних складових елементів.

Мета і завдання статті. Саме тому ставимо за мету у цій статті з'ясувати, що саме являє собою механізм адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики, окреслити складові елементи його структурної будови.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб визначити безпосередньо механізм адміністративно-правового регулювання державної митної політики, вважаємо за доцільне застосувати науковий підхід до аналізу досліджуваного правового явища – від загального до конкретного, що сприятиме вирішенню поставленої мети у цій статті. Адже, як слушно наголошує Р. Мельник, пошук належної термінології для описання правових явищ є надзвичайно відповідальною роботою, оскільки тут мають бути підібрані лише такі поняття й категорії, що відобразатимуть справжні реалії суспільного та державного життя [4, с. 199]. Отже, спочатку з'ясуємо зміст таких правових категорій, як «механізм», «правове регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання».

Одразу відзначимо, що теоретико-методологічна категорія «механізм» використовується у багатьох сферах наукових досліджень (технічних, математичних, економічних тощо) і з повним на це правом сприймається як загальнонаукова. З іншого боку, цей термін у процесі розширення діапазону свого застосування настільки міцно інтегрувався в категоріальний апарат правознавства, що без застосування дескриптивного опису явищ на рівні правової теорії і правозастосовної діяльності стає неповним, а в деяких випадках – узагалі неможливим [5, с. 66]. Довідкова література досліджуваній термін (від грецького “*mechane*” – машина) трактує як «внутрішню будову, устрій, систему функціонування чого-небудь, апарат будь-якого виду діяльності» [6, с. 523].

У цьому аспекті К. Шундіков вказує, що характеристика явища або процесу як механізму (у найширшому змістовому наповненні цього поняття) передбачає, по-перше, складність його структурної побудови; по-друге, системність, узгодженість організації його елементів; по-третє, здатність до динаміки, визначеної цілеспрямованою діяльністю; по-четверте, його зумовленість до самоуправління або зовнішнього управління. Очевидно, що поняття механізм як родова наукова абстракція може застосовуватися для характеристики досить широкого кола явищ і процесів [7, с. 13]. Під цим кутом зору нескладно відстежити такі загальні властивості цього феномена, як: складність цього системного утворення, що поєднує в собі певні складові елементи, із чітко визначеним функціональним призначенням; органічну взаємоузгодженість та взаємодію його складових елементів, їх динамічність (рухливість); дія механізму обов'язково спрямована на отримання певного корисного результату.

У юридичному аспекті під терміном «механізм» О. Безпалова пропонує розуміти сукупність методів, форм, прийомів, способів, завдяки правильному використанню яких можна буде досягти оптимальної організації всіх елементів системи, їх ефективного функціонування, що в результаті має привести до отримання бажаного результату. У продовження сказаного вчена також додає, що в юриспруденції переважно використовується термін «механізм правового регулювання» [8, с. 37–38]. Без перебільшення, механізм правового регулювання є однією із визначальних конструкцій у правознавчих науках, яка відображає сутність, зміст і характер правового регулювання. Пріоритетними напрямками вивчення цієї проблематики були і залишаються загальнотеоретичні дослідження сутності та структури механізму правового регулювання, з'ясування ролі та місця окремих складових елементів останнього, а також визначення та аналіз галузевих механізмів правового регулювання.

У сучасній правознавчій літературі підходять до формулювання поняття «механізм правового регулювання» крізь призму забезпечення впорядкованості суспільних відносин і налагодження соціального порядку за допомогою цілеспрямованого правового впливу на поведінку людей. Історію виникнення теорії механізму правового регулювання пов'язують з прізвищами таких теоретиків права: Н. Александрова, С. Алексєєва, В. Горшенєва, В. Шабаліна, Л. Явіча та ін. Власне, феномен механізму правового регулювання вітчизняні вчені почали обговорювати

в 60-70-ті роки ХХ століття. У процесі генези теорії механізму правового регулювання сформува-лося декілька основних підходів до його інтерпретації – інструментальний, діяльнісний, систем-ний та комплексний. Домінуючим у правовій науці є інструментальний, відповідно до якого ме-ханізм правового регулювання складається із системи правових засобів, що беруть безпосередню участь у правовому регулюванні суспільних відносин [9, с. 7]. Наведене судження засвідчує факт того, що науковці наголошують на необхідності вивчення методологічних підходів до інтерпре-тації механізму правового регулювання, що має принципово велике значення для розуміння ок-ремо взятого механізму в певних галузях права (цивільно-правового, адміністративно-правового, кримінально-правового тощо).

Наприклад, як систему юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується стабіль-не впорядкування суспільних відносин із метою найбільш оптимального узгодження індивіду-альних, громадських і державних інтересів суб'єктів права, а також встановлення законності та правопорядку розглядає механізм правового регулювання Ю. Кривицький [10, с. 9]. У такому ви-значенні відбивається певна цілеспрямованість і дієвість комплексу правових засобів, за допомо-гою якого відбувається практичне здійснення об'єктивного і суб'єктивного права, його втілення в життя, гарантування стабільності та упорядкованості суспільних відносин.

Існування різноманітних наукових поглядів на зміст правового феномена «механізм пра-вового регулювання» дає змогу правознавцям виокремлювати певні його ознаки та властивості, які безпосередньо впливають на більш глибоке вивчення цієї доволі складної правової категорії. Так, до ключових ознак механізму правового регулювання окремі теоретики права зараховують: 1) він є частиною механізму соціального регулювання; 2) об'єднує всі явища правової дійсності: засоби (норми права, суб'єктивні права й обов'язки, рішення судів та ін., що об'єктивовані у пра-вових актах); способи (дозвіл, зобов'язання, заборони); форми (дотримання, виконання, викори-стання, застосування); 3) це взаємопов'язана та взаємодіюча система; 4) є динамічною частиною правової системи суспільства – він призначений для приведення в дію необхідних елементів пра-вової системи; 5) результатом його дії є встановлення правопорядку в суспільстві [11, с. 110]. Розуміння основних ознак, що притаманні теоретико-методологічній категорії «механізм пра-вового регулювання», є необхідним і корисним, оскільки дає змогу глибше дослідити зміст ме-ханізму адміністративно-правового регулювання як цілісного комплексу відповідних правових засобів, необхідних для впорядкування певних адміністративно-правових відносин.

У цьому сенсі є доволі слушною позиція Н. Дівесової, яка підкреслює, що у механізмі правового регулювання на рівні окремих галузей права простежується лише особливе поєднання правових засобів, яке не є раз і назавжди сталим, а модифікується відповідно до змін економічно-го, соціального, політичного і правового характеру (будучи тісно пов'язаним із предметом пра-вового регулювання, з активністю суб'єктів права). Таким чином, механізм правового регулювання виражає взаємозв'язок різноманітних правових засобів, які надають йому, з одного боку, універ-сальність і статичність, а з іншого, гнучкість і динамізм, що сприяє суб'єктам права реалізовувати свої інтереси [12, с. 27].

Вивчаючи системно-функціональну характеристику механізму правового регулювання, М. Куракін стверджує, що цей механізм виконує такі функції: а) упорядковуючу; б) гарантуючу; в) координаційну; г) інтегративну; ґ) стабілізуючу; д) моделюючу; е) орієнтаційну; є) стимулю-ючу; ж) правообмежувальну. Усі функції правового регулювання тісно пов'язані між собою, зав-дяки чому забезпечується найповніша ефективність дії права та створення умов функціонування суспільства [13, с. 8–9]. Завдяки названим функціям забезпечується упорядкованість суспільних відносин, яка відповідає потребам суб'єктів права, і досягається необхідний соціальний компро-міс у правовій сфері.

Без перебільшення, значна когорта вчених серед основних елементів механізму правового регулювання називають правові норми; юридичні факти; правовідносини; акти реалізації суб'єк-тивних прав та юридичних обов'язків; акти застосування права [14, с. 229–230; 15, с. 32–33; 16, с. 341–342], які, до речі, перебувають в органічній єдності та забезпечують функціонування цього механізму з метою гармонізації суспільних відносин у правовій державі. Більш того пра-вові засоби, що входять до механізму правового регулювання, слід визнати не сталими, а таки-ми, що перебувають у динаміці, що зумовлюється постійним оновленням ціннісних установок у суспільстві і призводить до певних змін у змісті загального механізму правового регулювання. Невипадково деякі дослідники ефективність механізму правового регулювання розглядають як оціночну категорію, яка визначає здатність спеціально-юридичного впливу на суспільні відноси-ни досягати соціально корисного результату та юридичних цілей за допомогою особливих пра-

вових методів і засобів, характеризує рівень співвідношення між фактичним результатом його дії і цілями, для досягнення яких були встановлені правові засоби [13, с. 27].

Що стосується механізму адміністративно-правового регулювання, то на сторінках юридичної літератури це явище розглядається крізь призму сукупності правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права [15, с. 32].

Характеризуючи механізм адміністративно-правового регулювання, Н. Макарейко наводить такі основні ознаки, що йому притаманні: сукупність юридичних засобів, які мають адміністративно-правовий характер; об'єктом впливу є управлінські відносини; спрямований на вирішення завдань суспільства і держави; активізує суб'єкти управлінських відносин; підвищує рівень їх правосвідомості, правової культури; забезпечується примусовою силою держави [17, с. 23].

Як сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у процесі здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності, розуміє механізм адміністративно-правового регулювання Ю. Чуприна. До особливостей вказаного механізму дослідниця зараховує: сукупність адміністративно-правових засобів (норми права, які у разі формування базуються на методах адміністративно-правового регулювання); можливість за допомогою цих засобів здійснювати правовий вплив на відносини, що виникають у процесі здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності; підвищення ефективності його функціонування [18, с. 7]. Корисний результат такого механізму досягається за рахунок можливості комбінованого і відбіркового застосування прийомів і способів правового регулювання, що забезпечують регламентацію адміністративно-правових відносин у конкретній вузькій їх сфері. Отже, функціональне призначення механізму адміністративно-правового регулювання полягає у впорядкуванні адміністративно-правових відносин; удосконаленні форм і методів управлінської діяльності; спрямованості на вирішення взятих на себе державою завдань за допомогою певних адміністративно-правових засобів.

У правничій літературі можна віднайти і більш розгорнуте тлумачення механізму адміністративно-правового регулювання. Наприклад, не втрачає своєї актуальності висновок О. Цибулівської про те, що такий механізм утворює сукупність елементів і правових засобів, взаємопов'язаних і взаємозалежних, які утворюють інформаційно-правову єдність з метою здійснення впорядковуючого впливу і стабільного розвитку управлінських відносин у сфері діяльності органів виконавчої влади, державного управління, органів місцевого самоврядування, уповноважених посадових осіб та інших суб'єктів, урегульованих адміністративними правовими нормами управлінських відносин, що виникають у державі та суспільстві [19, с. 12].

Досить уваги в юридичній літературі приділено також елементному складу механізму адміністративно-правового регулювання. Так, структурну будову цього механізму утворюють такі складові його елементи, як: принципи і норми адміністративного права; акти офіційного тлумачення норм адміністративного права; акти застосування норм адміністративного права; адміністративно-правові відносини [20, с. 36]. Перелічені елементи характеризують основу регулятивної функції права і віддзеркалюють суто інструментальний вузький підхід до розуміння механізму правового регулювання. Вважаємо, що названий підхід є також найбільш прийнятним для аналізу механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики.

Беручи до уваги вищенаведене, з огляду на предмет дослідження цієї статті, зауважимо, що «механізм адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики» є складником такої родової категорії, як «механізм адміністративно-правового регулювання», що спрямований на досягнення основної мети його функціонування – на захист митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Такий висновок у повному обсязі враховує зміст ст. 5 Митного кодексу України. При цьому позиція законодавця, яка викладена у п. 1 ст. 6 цього Кодексу, засвідчує факт, що митні інтереси країни, їх забезпечення та реалізація досягаються шляхом здійснення державної митної справи [21].

Відзначимо, що загальні властивості структурної будови механізму правового регулювання належать і його галузевим різновидам. Саме тому, виступаючи складовою частиною загального механізму правового регулювання, механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики також притаманні всі ключові ознаки останнього, такі як: багатофункціональність, системність, стадійність, результативність, відкритість, складність, рухливість та взаємопроникливість елементного складу, цільова спрямованість.

Висновки. Таким чином, систематизуючи сучасні напрацювання про загальний механізм правового регулювання, а також спираючись на наявні позиції вчених у галузі адміністративного

права, під механізмом адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики будемо розуміти динамічну сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих у певній послідовності адміністративно-правових засобів, за допомогою яких забезпечується та реалізується складова частина зовнішньої і внутрішньої економічної політики держави, що спрямована на охорону та захист прав і законних інтересів окремих громадян, суб'єктів господарювання, держави загалом відповідно до загальноприйнятих міжнародних стандартів.

Визначальне місце в механізмі адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики відведено особливому обов'язковому державно-владному органу – Державній фіскальній службі України, що реалізує державну політику у сфері державної митної справи [22], який відповідно до визначеного законом адміністративно-правового статусу і в межах наданої компетенції здійснює адміністративно-правове регулювання у митній сфері, забезпечуючи дотримання, виконання і застосування норм адміністративного права суб'єктами митних правовідносин. Діяльність названого центрального органу виконавчої влади, функції і завдання якого спрямовуються і координуються Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України, слід визнати обов'язковою та необхідною умовою «працездатності» самого механізму адміністративно-правового регулювання державної митної політики, який завжди спрямований на охорону митних інтересів; забезпечення митної безпеки; регулювання зовнішньої торгівлі; захист внутрішнього ринку; розвиток економіки України та її інтеграції до світової економіки.

Основою для виділення певних особливостей предмета механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики виступатиме певна функціонально-галузева приналежність суспільних відносин, які потребують результативного юридичного впорядкування. Зокрема, множинність і розрізненість видів митних правовідносин, кожний з яких характеризується власним змістом, характером, рівнем зв'язків між їх суб'єктами, вимагають у кожному окремому випадку застосування відповідних юридичних інструментів механізму адміністративно-правового регулювання, який враховував би їх специфіку.

До сказаного варто додати, що процесуальні засоби, які входять до складу механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики, закріплено на законодавчому рівні в нормах адміністративного, податкового і митного права і дають змогу отримати конкретні правові результати за умови дотримання відповідної адміністративної процедури – регламентованого порядку послідовного вчинення юридично значимих дій. Цей факт пояснюється тим, що завданням механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики є впорядкування митних правовідносин за допомогою сукупності прийомів та способів впливу на поведінку суб'єктів митних правовідносин, тобто органічного поєднання передбачених адміністративним законодавством дозволів, заборон і зобов'язань.

Таким чином, механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державної митної політики притаманні такі особливості: 1) цілеспрямований регулятивно-охоронний і процедурний характер нормативно-регламентаційного впливу на впорядкування митних правовідносин у процесі реалізації державної митної політики; 2) узгоджена послідовним чином системна будова механізму адміністративно-правового регулювання державної митної політики характеризується відносною самостійністю її елементів та стійкими структурно-функціональними зв'язками між ними; 3) стадії механізму адміністративно-правового регулювання державної митної політики представлені самостійними адміністративними процедурами, кожна із яких має своє функціональне призначення і здатна вплинути на дієвість цього механізму загалом; 4) в основі цього механізму перебуває винятково державно-владна діяльність, неодмінним учасником якої виступає орган митного спрямування, реалізація повноважень та компетенції, закріплених нормами адміністративного законодавства, є необхідною умовою «працездатності» цього механізму; 5) сукупність правових засобів як складових елементів цього механізму, що організовані специфічним чином у певній послідовності, спрямовані на впорядкування, регулювання, закріплення, розвиток й удосконалення митних правовідносин відповідно до цілей державної митної політики.

Список використаних джерел:

1. Кормич Б.А. Державно-правовий механізм митної політики України: монографія. О.: Астропринт, 2000. 180 с.
2. Івашук І. Вплив митної політики на економічний розвиток країни у контексті глобалізаційних процесів. Економічний аналіз. 2012. Випуск 1. Ч. 1. С. 286–295.

3. Софіщенко І.Я., Руба М.О. Митна політика України в умовах розвитку відносин з Європейським Союзом. Вісник Житомирського державного технічного університету. 2016. № 1 (75). С. 165–170.
4. Мельник Р.С. Система адміністративного права України: монографія. Х.: ХНУВС, 2010. 398 с.
5. Альберда Т.Г. Механізм як загальнонаукова і правова категорія («правовий механізм»). Молодий вчений. 2013. № 2 (02). С. 64–68.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.: Ірпінь: Перун, 2003. 1440 с.
7. Шундигов К.В. Правовые механизмы: основы теории. Государство и право. 2006. № 12. С. 12–21.
8. Безпалова О.І. Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави: монографія. Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2014. 544 с.
9. Кархут О.Я. Механізм правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових учень». Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2014. 23 с.
10. Кривицький Ю.В. Спеціалізовані норми права в механізмі правового регулювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових учень». Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2010. 20 с.
11. Ведерніков Ю.А., Папірна А.В. Теорія держави і права: навч. посібник. К.: Знання, 2008. 333 с.
12. Дивеева Н.И. Теоретические проблемы индивидуального правового регулирования трудовых отношений: автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05 «Трудовое право; право социального обеспечения». Санкт-Петербургский государственный университет. С-Пб., 2008. 45 с.
13. Куракін О.М. Механізм правового регулювання: теоретико-правова модель: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових учень». Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2016. 40 с.
14. Теорія держави і права: навч. посіб. / О.М. Головка, І.М. Погрібний, О.В. Волошенко та ін. / за заг. ред. І.М. Погрібного. Х.: ХНУВС, 2010. 274 с.
15. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
16. Хропанюк В.Н. Теория государства и права: учеб. пособие для высш. учеб. завед. / под ред. проф. В.Г. Стрекозова. М.: Дабахов, Ткачев, Димов, 1995. 377 с.
17. Макарейко Н.В. Административное право: конспект лекций. М.: Высшее образование, 2009. 189 с.
18. Чуприна Ю.Ю. Адміністративно-правові методи правового регулювання: сутність та зміст: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Х.: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2017. 18 с.
19. Цыбулевская О. И. Основы теории публичного права. Введение в публичное право. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1996. 398 с.
20. Административное право: учебник / Е.А. Котельникова, И.А. Семенцова, М.Б. Смоленский. Ростов на Дону: Феникс, 2002. 352 с.
21. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
22. Положення про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.